

Список використаних джерел:

1. Танклевська Н.С., Карнаушенко А.С. Розвиток фінансування інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств: монографія. Херсон : Айлант, 2015. 184 с.
2. Savchenko, V., Kononenko, L., & Karnaushenko, A. (2023). Tsyrukuliarna ekonomika v umovakh formu-vannia Suspilstva 5.0. [Circular economy in the conditions of the formation of Society 5.0]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Seriia: Ekonomika [Taurian Scientific Herald. Series: Economy]*, no. (16), pp. 166-174. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.16.22>.
3. Karnaushenko, A., Tanklevska, N., Povod T., Kononenko, L., & Savchenko, V. Implementation of blockchain technology in agriculture: fashionable trends or requirements of the modern economy. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2023. No. 9(3). p. 124–149. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.03.06>.
4. Федорчук О.М, Петренко В.С., Карнаушенко А.С. Агропромислові кластери: проблеми, переваги та перспективи. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2020. № 4(78). С. 63–69.
5. Rusnak A.V., Karnaushenko A. S., Petrenko V. S., Руснак А. В., Карнаушенко А. С., Петренко В. С., (2018). Legislative support of innovation activity in Ukraine: Problems and ways to overcome them. <https://dspace.ksaeu.kherson.ua/handle/123456789/1618>.
6. Tanklevska, N., Cherniavska, T., Skrypnyk, S., Boiko, V., & Karnaushenko, A. Financing of Ukrainian agricultural enterprises: Correlation-regression analysis. *Scientific Horizons*, 2023. 26(8), 127-139. <https://doi.org/10.48077/scihor8.2023.127>.

УДК 331

*Сікорака В.І.,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
(доктор філософії)
(Науковий керівник: д.е.н., професор Семикіна М.В.)
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНУ ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ

Серед багатьох напрямів досліджень українських науковців особливе місце належить вивченню соціально-трудового потенціалу регіону.

Актуальність проблематики соціально-трудового потенціалу регіону суттєво зростає на тлі процесів децентралізації управління, зростання ролі громад у забезпеченні соціально-економічних реформ, а також нових викликів і загроз, пов'язаних з широкомасштабною війною, яку розпочала рф проти України. Людські і матеріальні втрати внаслідок війни є непомірно високими в багатьох регіонах України. Після війни кожен регіон буде вирішувати свої, специфічні завдання відбудови економіки, житла, соціальної інфраструктури, створення робочих місць тощо. При цьому відновлення та розвиток соціально-трудового потенціалу буде мати пріоритетне значення.

Саме тому дослідження СТП регіону набувають важливого прикладного значення як сьогодні, в умовах війни, так і на етапі повоєнного розвитку економіки регіону. На це звертають увагу науковці, які присвячують цій проблемі свої праці – Пасека С.Р., Семикіна М.В., Костишина Т.А., Немченко Т.А., Сторожук О.В., Кочума І.Ю. та інші [1; 2; 3].

Узагальнюючи наукову думку, можна трактувати термін «соціально-трудова потенціал регіону» як сукупність соціальних умов та ресурсних можливостей регіону, які можуть бути використані для реалізації здібностей населення до праці в інтересах економічного розвитку, соціальної стабільності та кращого добробуту населення регіону.

Зосередимо увагу на основних аспектах СТП як об'єкту дослідження:

1. Структура та склад СТП (економічна наука досліджує демографічні характеристики (чисельність, вік, стать), рівень освіти, професійно-кваліфікаційний склад, стан здоров'я, міграційні процеси, рівень зайнятості та безробіття, що формують СТП; аналізуються тенденції змін у структурі СТП під впливом технологічного прогресу, глобалізації, цифровізації та інших факторів).

2. Якісні характеристики СТП (досліджуються такі аспекти, як рівень освіти та кваліфікації, професійні навички, творчий потенціал, мотивація до праці, цінності та установки, що впливають на продуктивність праці та інноваційну активність. Особлива увага приділяється розвитку людського капіталу як ключового фактору економічного зростання).

3. Кількісні характеристики СТП (вивчаються показники чисельності працездатного населення, економічно активного населення, зайнятих та безробітних, тривалість робочого часу, рівень продуктивності праці, що характеризують кількісні можливості використання трудових ресурсів регіону).

4. Взаємодія СТП з іншими факторами виробництва (економічна наука досліджує взаємозв'язок СТП з капіталом, технологіями, природними ресурсами та іншими факторами виробництва; аналізується вплив технологічного прогресу на структуру зайнятості, вимоги до кваліфікації працівників та формування нових професій).

5. Соціально-трудова відносини (вивчаються відносини між працівниками, роботодавцями та державою, що регулюються трудовим законодавством, колективними договорами та іншими нормативними актами; досліджуються питання оплати праці, умов праці, охорони праці, соціального захисту, соціального партнерства та вирішення трудових конфліктів).

6. Вплив СТП на економічний розвиток (економічна наука досліджує роль СТП у забезпеченні економічного зростання, підвищенні конкурентоспроможності національної економіки, розвитку інновацій та покращенні якості життя населення; аналізуються фактори, що впливають на ефективне використання СТП та шляхи його розвитку).

Компонентний склад СТП та чинники впливу проілюструємо у таблиці 1.

Таблиця 1

Соціально-трудова потенціал регіону: складові та фактори впливу

Компонент СТП	Ключові параметри (якісні та кількісні)	Основні чинники впливу
1	2	3
Демографічний	Чисельність працездатного населення; вікова структура, статевий склад, міграція	Народжуваність; смертність; міграційні процеси; соціально-економічні умови, доступність якісних медичних послуг

1	2	3
Економічний	Економічно активне населення; рівень зайнятості/безробіття; продуктивність праці; тривалість робочого часу	Стан економіки, структурні зміни та інноваційні зміни в економіці; ринок праці; добробут та якість життя населення; технологічний прогрес
Освітньо-кваліфікаційний	рівень освіти, професійні навички та компетенції; кваліфікаційна структура населення; освітній та науковий потенціал регіону	Доступність та якість освіти; система професійної підготовки; стан професійного розвитку впродовж життя; науково-технічний розвиток
Фізіологічний	Стан здоров'я, тривалість життя, працездатність, рівень захворюваності населення	Розвиненість системи охорони здоров'я. Екологія в регіоні. Безпека життєдіяльності. Спосіб життя.
Соціально-психологічний та соціокультурний	Мотивація до праці. Цінності та установки. Соціальна адаптація. Культурні традиції, особливості трудового менталітету	Система стимулювання та оплати праці. Умови праці. Соціальні норми та цінності. Соціальна політика. Соціальний діалог, соціальне партнерство в регіоні.
Інтелектуальний	Творчий потенціал. Інтелектуальний потенціал. Інноваційна активність. Інформаційна культура.	Науково-технічний прогрес. Розвиток комп'ютеризації. Підтримка інновацій. Доступ до інформації та знань

На формування та розвиток СТП регіону впливає безліч факторів – демографічні, економічні, політичні, соціальні, культурні, історичні, екологічні, організаційні, воєнні тощо. Взаємодія цих факторів створює складну систему, яка визначає рівень і якість трудового потенціалу регіону. Для ефективного використання цього потенціалу необхідно проводити комплексну політику, спрямовану на його розвиток і підтримку. Водночас визначення засад такої політики буде обґрунтованим, якщо спиратися на дослідження СТП з використанням сучасних методів, зокрема таких:

– методи статистичний аналізу (передбачають використання статистичних даних для аналізу кількісних та якісних характеристик СТП, тенденцій їх змін та взаємозв'язків з іншими економічними показниками);

– методи соціологічних досліджень (проведення опитувань, анкетувань та інтерв'ю для вивчення мотивації до праці, цінностей, установок та інших якісних характеристик СТП);

– методи економетричного моделювання (побудова економіко-математичних моделей для аналізу впливу різних факторів на СТП та його впливу на економічний розвиток);

– методи порівняльного аналізу (порівняння показників СТП різних країн або регіонів для виявлення найкращих практик та визначення шляхів удосконалення).

Використання зазначених методів дозволить провести ґрунтовні дослідження СТП та отримати висновки, необхідні для розробки стратегій повоєнної відбудови економіки, спрямованих на забезпечення продуктивної зайнятості, підвищення рівня освіти та кваліфікації працівників, покращення умов праці та охорони праці, забезпечення соціального захисту працівників, стимулювання інноваційної діяльності.

Отже, дослідження СТП регіону на етапі повоєнної відбудови економіки мають створити передумови для ефективного використання та розвитку людського капіталу, повернення певної частини мігрантів з-за кордону, подальшої успішної інтеграції України у світовий економічний простір та забезпечення гідного рівня життя її громадян.

Список використаних джерел:

1. Немченко Т.А. Напрями вдосконалення організаційно-економічного механізму соціального розвитку трудового потенціалу в умовах інноваційних трансформацій. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2020. №6 (117). С. 158-164.
2. Пасека С.Р., Кочума І.Ю. Інноваційна складова соціально-трудоного потенціалу Прикарпаття як туристичного регіону: пріоритети та перспективи розвитку. *Збірник наукових праць «Економічний простір»*. 2024. №195. С.136-142.
3. Сторожук О. (2024). Збереження соціально-трудоного потенціалу регіону в умовах загроз та інтенсифікації міграційної мобільності молоді. *Економіка та суспільство*, (68). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-191>.

УДК 33:63:004

*Сільченко В.В.,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
(доктор філософії)
Херсонський державний аграрно-економічний університет*

КОНЦЕПЦІЇ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Сучасний етап розвитку суспільства тісно пов'язаний з цифровою трансформацією (цифровізацією), яка охоплює всі сфери людської діяльності та сприяє вирішенню різних технологічних, стратегічних, операційних, управлінських, правових, освітніх та інших питань. У зв'язку з цим, у більшості наукових робіт поняття «цифрова трансформація» розглядається в контексті особливостей окремих видів діяльності, сфер людського життя та напрямів розвитку суспільства [1, 2, 3]. Проте, такий підхід не дозволяє зосередитися безпосередньо на ключових елементах цифрової трансформації.

Дефініція «цифрова трансформація» складається з двох складових – «цифрова» та «трансформація». Іншими словами, це зміни, які зумовлені «цифровою» складовою, тобто кодуванням інформації у формат, що піддається обробці за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Тому, на нашу думку, більш точним є наступне визначення: цифрова трансформація – це зміни,